

Ta dokument je bil obnovljen iz pokvarjene datoteke, zato manjkajo slike ter oblikovanje. Možne so napake v besedilu. Je le približek originalnega dokumenta.

LJUBLJANA

Pripovedka pravi, da je Ljubljano ustanovil grški junak Jazon, ki je s svojimi prijatelji argonavti bežal pred kraljem Airesom, ker so mu ukradli zlato runo, volno čudežnega ovna. Z ladjo Argo so zapluli iz črnega morja v Donavo, nato v Savo in po Ljubljani, dokler je šlo. Naenkrat so ob izviro Ljubljanice naleteli na veliko jezero, ob katerem je bilo močvirje ali barje. Poti nikakor ni bilo moč več nadaljevati z ladjo. Utrujeni argonavti so se bili prisiljeni utaboriti. Tam je Jazon naletel na zmaja, s katerim se je boril in ga tudi premagal. Pot so nadaljevali šele spomladi, in sicer tako, da so ladjo dali na rame in jo po najkrajši poti odnesli do jadranskega morja. Od tod se jim seveda ni bilo težko vrniti domov. Koče, v katerih so prezimili argonavti, pa naj bi bile začetek mesta.

Pred več kot petimi tisočletji so na Ljubljanskem barju (na zamočvirjenem svetu ob robu jezera) nastale mostiščarske naselbine (kolišča), v katerih so živeli koliščarji, ki so se prevažali v čolnih izdolbencih drevakih. Barjanski koliščarji so izdelovali tudi kovinske predmete, saj so živeli v bakreni in še nekaj časa v bronasti dobi. Kolišča so izginila v 2. tisočletju pr. Kr., verjetno takrat, ko je presahnilo tamkajšnje jezero. O življenju teh mostiščarjev je pisal pisatelj Janez Jalen v knjigi Bobri.

Proti koncu bronaste dobe in v začetku železne dobe so tu živeli Iliri, nato pa so se preselili še Kelti vendar so o svojem obstoju ti narodi pustili le malo sledi.

V 1. stoletju pr. Kr. so tu bivali Rimljani, ki so zgradili mesto Emona. Prebivalci so bili trgovci, rokodelci, državni uradniki. Mesto je obdajalo obzidje, pomembno vlogo pa je imelo v številnih vojnah. Ko so propadli Rimljani, je propadla tudi Emona. V ruševine so jo spremenili Huni na čelu z Atilo.

Nato so v 6. stoletju prišli Slovani, ki so začeli graditi srednjeveško mesto pod gradom. Prvič je Ljubljana tako omenjena leta 1144 kot Laibach, dve leti kasneje pa se pojavi slovenski zapis imena Luwigana.

Zgodovinarji se še danes ne strinjajo, kaj pomeni ime Ljubljana. Nekateri pravijo, da je mesto dobilo ime po božanstvu Laburus, drugi, da je dobilo ime po reki »aluviana«, tretji trdijo, da je poimenovano po mlačni reki, tistim, ki pa je reka pri srcu, pa pravijo, da njeno ime izvira iz besede ljubljena.

V 12. stoletju je bilo mesto obzidano, imelo je mestno hišo, pred njo pa je stal vodnjak. Mesto je imelo en sam most (Mesarski most - današnji čevljarski most). Ta del mesta je imel že cerkev svetega Jakoba.

V 13. stoletju Ljubljana postane prestolnica Kranjske. Naselje je imelo tri dele: Stari trg (tu je bil trgovsko obrtni center), Mestni trg (imel je cerkveno in posvetno oblast) in Novi trg (tu so živeli plemiči). Na gradu so kovali denar, mesto pa je dobilo svoje mestne pravice.

Po potresu leta 1511 so zgradili zidane hiše. Mesto je bilo središče kulture. V 16. stoletju sta živela in delovala v Ljubljani Primož Trubar, ki je napisal prvo slovensko knjigo Katekizem in abecednik in Jurij Dalmatin, ki je v slovenščino prevedel Biblijo. Ljubljana dobi prvo srednjo šolo, javno knjižnico in tiskarno.

V 17. stoletju so začeli prihajati tuji mojstri, ki so šolali domače umetnike. Tak Mojster je bil Francesco Robba, ki je postavil Vodnjak treh kranjskih rek.

Pod oblastjo Francozov se je mesto močno razširilo, slovenščina se je uveljavila v šolstvu in Ljubljana dobi prvo visoko šolo.

Leta 1849 je v Ljubljano z Dunaja pripeljal prvi vlak. Leta 1895 so doživeli že drugi hujši potres, ki je porušil večino mesta.

Z razpadom Avstro-Ogrske je Ljubljana postala upravno politično središče Slovenije. V tem času dobimo nekatere kulturne ustanove: Univerzo, Narodno galerijo, Akademijo znanosti in umetnosti.

V času med obema vojnama je današnja podoba Ljubljane oblikoval arhitekt Jože Plečnik. V času 2. svetovne vojne so Ljubljano najprej zasedli Italijani, nato Nemci. Vse mesto je bilo obdano z bodočo žico.

Po drugi svetovni vojni je postala Ljubljana glavno mesto Slovenije. 26. junija 1991, ko je Republika Slovenija razglasila samostojnost, je Ljubljana postala prestolnica naše države.

Ljubljana leži v kotlini med kraškim in alpskim svetom na 298 m nadmorske višine. Ima srednjeevropsko podnebje, ki je odvisno od medsebojnih vplivom toplega Jadranskega morja in hladnega alpskega gorovja. Tako si lahko v enem dnevu privoščimo visokogorsko smuko in kopanje na morju. Povprečna letna temperatura je 9,9 stopinj Celzija. Med Grajskim gričem in Rožnikom teče reka Ljubljanica, ki jo imenujejo tudi reka sedmih imen.

Ljubljana leži na križišču pomembnih prometnih poti. Mesto je dostopno z vlakom, saj ta pripelje v najožje mestno središče, avtomobilom in letalom, saj ljubljansko letališče Brnik leži 27 km od mestnega središča. Tako je Ljubljana povezana z vsemi večjimi evropskimi mesti.

Najpomembnejše gospodarske panoge so: industrija, trgovina, obrt in gostinstvo.

Za Ljubljano pravimo, da je:

a) mesto državne oblasti:

Državni zbor ali parlament deluje v palači parlamenta, veliki stavbi na Trgu republike, ki je bila zgrajena leta 1959, po načrtih arhitekta Vinka Glanza.

Ob Prešernovi cesti stoji mogočna vladna palača, ki so jo postavili po potresu leta 1895.

Je ena največjih palač v Ljubljani. Tu domujeta Urad predsednika republike, Urad predsednika vlade, tu se sestaja vlada.

Tudi ministrstva morajo nekje prebivati in v bližini Vladne palače jih je kar nekaj. Od leta 2000 Ministrstvo za zunanje zadeve deluje v dveh velikih stavbah ob Prešernovi cesti.

V bližnji okolici Ministrstva za zunanje zadeve so v lepih vilah nastanjena tudi nekatera diplomatska predstavništva tujih držav.

Med pomembne državne organe štejemo tudi sodišča. Vrhovno sodišče, ki je tudi najvišje sodišče in deluje za vso državo ima svoje prostore v sodni palači na severni strani Miklošičevega parka.

Pomembna državna ustanova je tudi Arhiv Republike Slovenije, v kateri so ohranjeni tisti dokumenti, ki so nastali pri delu najvišjih organov oblasti, pa tudi drugih važnejših javnih organov. Arhiv ima prostore v prelepi palači, ki jo po njenem prvem lastniku imenujemo Gruberjeva palača

b) mesto mostov:

V središču mesta je na Prešernovem trgu najbolj znan ljubljanski most Tromostovje. Načrt zanj je pred 2. svetovno vojno naredil Plečnik. Most je dobil novo ograjo, ob vsaki strani pa še mostova za pešce s stopnišči, ki so vodila na spodnjo rečno teraso.

Zmajski most se je sprva imenoval Jubilejni most, a je kmalu po velikih bakrenih zmajih dobil sedanje ime.

čevljarski most je dobil ime po čevljarjih, ki so delali na obeh straneh mostu v lopah, ki jih je postavilo mesto in dalo v najem obrtnikom.

Šentjakobski most je bil dokončan med prvo svetovno vojno in na njem najdemo tudi ploščo, ki spominja na kmečki upor leta 1515.

Med znanimi mostovi pa so še: Šempetrski most, Leseni most, Prulski most, Trnovski most.

c) mesto parkov in vrtov:

Največji ljubljanski parki, ki se razprostira med središčem mesta in Šiško, se imenuje park Tivoli. V njem je veliko sprehajališč, kipov, vodnjakov & Del Tivolija je namenjen predvsem športu. Najprej je tu stalo kolesarsko dirkališče, malo naprej kopališče Ilirija, leta 1965 so postavili Halo Tivoli, kjer potekajo glasbene in športne prireditve. Tu je tudi športni par, poimenovan po Stanku Bloudku s kotalkališčem, igrišči za tenis, košarko, stavba s kopališčem. Iz parka se lahko vzpnemo na Rožnik, 394 m visoki hrib, ki ponuja razgled na mesto in njegovo okolico. Po njegovem pobočju so speljane številne poti. Na vrhu je Cankarjeva spominska soba, kjer je več let prebival pisatelj Ivan Cankar.

Na drugi strani Rožnika je živalski vrt. Ljubljana ga je dobila leta 1949, in sicer najprej na današnjem mestu RTV-ja, leta 1951 pa so ga prestavili na današnje mesto. Danes ima okoli 500 živali z vseh kontinentov sveta.

Pravljичno lep, pa tudi poučen je botanični vrt, ki ga lahko primerjamo z vrtovi veliko večjih in bogatejših mest.

V samem središču mesta je več večjih in manjših parkov. Največ obiskovalcev na dan ima gotovo park Zvezda, sredi Kongresnega trga.

(č) mesto cerkva:

Med najpomembnejše ljubljanske cerkve sodi cerkev svetega Petra.

Na Prešernovem trgu stoji rdeča baročna frančiškanska cerkev Marijinega oznanjenja, ki so jo sezidali na mestu starejše cerkve v drugi polovici 17. stoletja.

Ljubljanska stolnica sv. Nikolaja stoji malo čez Tromostovje. Ob papeževem obisku leta 1996 je stolnica dobila dvoje novih bronastih vrat: glavna vrata, ki prikazujejo 1250 let zgodovine krščanstva na Slovenskem in stranska, ki upodabljajo zgodovino ljubljanske škofije.

Druge znane cerkve so še: cerkev sv. Florjana, cerkev sv. Rozalije, cerkev sv. Jakoba, cerkev sv. Janeza Krstnika, uršulinska cerkev sv. Trojice &

d) mesto gledališč in glasbe:

Koncerti se odvijajo v Slovenski filharmoniji in v Cankarjevem domu.

Opera in balet domujeta v Operi, ki je bogato okrašena s kipi, najbolj zanimiv pa je prav na vrhu stavbe, ki predstavlja moža s krili in plemenico v desnici, v družbi dveh žensk.

Slovensko gledališče deluje v stavbi, ki ji pravimo Drama.

Potem tega imamo še Mestno gledališče Ljubljansko, Slovensko mladinsko gledališče, Lutkovno gledališče, Šentjakobsko gledališče, predstave pa se odvijajo tudi v Cankarjevem domu.

e) mesto muzejev in galerij:

Narodni muzej je eden od naslednikov prvega muzeja na naših tleh, Kranjskega deželne muzeja.

Prirodoslovni muzej ima tri zbirke: geološko, ki obsega bogato gradivo o nastanku, razvoju in sestavi zemlje na Slovenskem, zbirko rastlin in živali. Najbolj znan razstavni predmet je skoraj v celoti ohranjeno okostje mamuta.

Slovenski etnografski muzej hrani in zbira vse, kar prikazuje način vsakodnevnega življenja ljudi na Slovenskem, njihove navade, šege in običaje.

Muzej novejše zgodovine Slovenije je nastanjen v Cekinovem gradu v Tivoliju. Hrani najrazličnejše predmete od konca 1. svetovne vojne do danes: vojaško opremo, orožje, denar, odlikovanja, zastave.

Mestni muzej ima svoje prostore v turjaški palači.

Slovenski šolski muzej v njem najdemo vse, kar se nanaša na zgodovino šole: od zvezkov, spričeval, učbenikov do šolskih klopi, tabel in stolov.

Narodna galerija stoji ob Tivoliju. Namenjena je predvsem starejši slovenski likovni umetnosti, hrani pa tudi dela tujih umetnikov.

Moderna galerija: stoji na začetku Tivolija in je namenjena predvsem novejši slovenski likovni umetnosti.

f) mesto gradov, dvorcev in palač:

Ljubljanski grad opazimo že od daleč, saj stoji na griču, ki se dviga iz samega središča mesta. Grad se je temeljito začel obnavljati v sedemdesetih letih. Na njem se lahko ogledamo peterokotni stolp, grajsko kapelo. Obnovljen je tudi del grajskih poslopij, kjer so poročna dvorana, prostor za razne kulturne prireditve in razstave, gostinski lokal in trgovina s spominki.

Pred Tivoljskim gradom so uredili stopnišče, na kamnito ograjo pa so postavili štiri pse iz železa.

Cekinov grad, v katerem je danes muzej.

Znani so še: Stiški dvorec, Škofijski dvorec, semeniška palača, Nekdanji deželni dvorec je danes osrednje poslopje Univerze v Ljubljani, Zoisova palača.

g) mesto trgovin, gostiln in hotelov:

Ljubljana je bila že od nekdaj trgovsko mesto. Znane večje trgovine so: Centromerkur, Nama, Maximarket.

Najstarejši hotel je Slon, leta 1905 so odprli hotel Union, hotel s kavarno, pa je imenovan Evropa.

Velika trgovska središča pa v zadnjem času nastajajo na obrobju Ljubljane (Rutar, BTC&).

POMEMBNE HIŠE V MESTU SO:

Najpomembnejša je mestna hiša ali rotovž. V njej zaseda mestni svet.

Pošta Slovenije, ki stoji na vogalu današnje čopove ulice in Slovenske ceste.

Ena prepoznavnih znamenj mesta je Nebotičnik, ki je spadal ob izgradnji med devet najvišjih stavb v Evropi. Meri 70 metrov.

Poseben spomenik pa predstavlja razpadajoča stara Cukrarna, spomin na industrijsko revolucijo in na žalostno usodo slovenskih književnikov.

Ljubljana pa je tudi izobraževalno središče s številnimi osnovnimi, srednjimi šolami in fakultetami.

Viri:

1. Breda Mihelič: Vodnik po Ljubljani. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1989.
2. Jelka Melik, Mateja Jeraj. Spoznajmo Ljubljano. Tehniška založba Slovenije, 2005.
3. Ljubljana turistični vodnik. Založba Mladinska knjiga, 1996.
4. Anton Gosar in Matjaž Jeršič: Slovenija turistični vodnik. Založba Mladinska knjiga, 1996.